

BỘ Y TẾ

**HƯỚNG DẪN CHẨN ĐOÁN VÀ ĐIỀU TRỊ
MỘT SỐ BỆNH VỀ THẬN - TIẾT NIỆU**

*(Ban hành kèm theo Quyết định số 3931/QĐ-BYT ngày 21/9/2015
của Bộ trưởng Bộ Y tế)*

**NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC
HÀ NỘI - 2016**

Hà Nội, ngày 21 tháng 9 năm 2015

QUYẾT ĐỊNH

Về việc ban hành tài liệu chuyên môn
“Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị một số bệnh về thận - tiết niệu”

BỘ TRƯỞNG BỘ Y TẾ

Căn cứ Luật khám bệnh, chữa bệnh năm 2009;

Căn cứ Nghị định số 63/2012/NĐ-CP ngày 31/8/2012 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Y tế;

Theo đề nghị của Cục trưởng Cục Quản lý Khám, chữa bệnh,

QUYẾT ĐỊNH:

Điều 1. Ban hành kèm theo Quyết định này tài liệu chuyên môn “Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị một số bệnh về thận - tiết niệu”.

Điều 2. Tài liệu “Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị một số bệnh về thận - tiết niệu” ban hành kèm theo Quyết định này được áp dụng tại cơ sở khám bệnh, chữa bệnh.

Căn cứ vào tài liệu này và điều kiện cụ thể của đơn vị, Giám đốc cơ sở khám bệnh, chữa bệnh xây dựng và ban hành tài liệu hướng dẫn chẩn đoán và điều trị một số bệnh về thận - tiết niệu phù hợp để thực hiện tại đơn vị.

Điều 3. Quyết định này có hiệu lực từ ngày ký và ban hành.

Điều 4. Các Ông, bà: Chánh Văn phòng Bộ, Chánh Thanh tra Bộ, Cục trưởng Cục Quản lý Khám, chữa bệnh, Cục trưởng và Vụ trưởng các Cục, Vụ thuộc Bộ Y tế; Giám đốc các bệnh viện trực thuộc Bộ Y tế, Giám đốc Sở Y tế tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương; Thủ trưởng Y tế các Bộ, Ngành và Thủ trưởng các đơn vị có liên quan chịu trách nhiệm thi hành Quyết định này./.

Nơi nhận:

- Như Điều 4;
- Bộ trưởng Bộ Y tế (để báo cáo);
- Các Thứ trưởng BHYT;
- Bảo hiểm Xã hội Việt Nam (để phối hợp);
- Công thông tin điện tử BHYT;
- Website Cục KCB;
- Lưu: VT, KCB.

KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG

(Đã ký)

Nguyễn Thị Xuyên

LỜI GIỚI THIỆU

Trong thời gian qua, dưới sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước và sự quan tâm, lãnh đạo, chỉ đạo tích cực của Lãnh đạo Bộ Y tế cùng với sự quan tâm chăm sóc của các cấp chính quyền, với sự nỗ lực vươn lên trên mọi gian khó của các giáo sư, bác sĩ, dược sĩ và toàn thể cán bộ, công chức, viên chức trong toàn ngành, ngành Y tế Việt Nam đã giành được nhiều thành tựu to lớn trong công tác phòng bệnh, khám chữa bệnh và chăm sóc sức khỏe nhân dân.

Cùng với mạng lưới y tế cơ sở được củng cố và từng bước hoàn thiện, hệ thống khám, chữa bệnh trong toàn quốc cũng được cải tạo và nâng cấp ở tất cả các tuyến từ trung ương đến địa phương. Nhiều kỹ thuật y học hiện đại lần đầu tiên triển khai thành công ở Việt Nam như chụp và nong động mạch vành tim, thụ tinh trong ống nghiệm, ghép thận,... đã góp phần nâng cao chất lượng khám, chữa bệnh cho nhân dân và thúc đẩy nền y học Việt Nam phát triển.

Chất lượng khám, chữa bệnh còn phụ thuộc nhiều vào năng lực chẩn đoán và điều trị của các tuyến y tế cũng như của các thầy thuốc. Vì vậy, ngày 05 tháng 02 năm 2010, Bộ trưởng Bộ Y tế đã ra quyết định số 453/QĐ-BYT về việc thành lập Ban Chỉ đạo biên soạn Hướng dẫn điều trị, quyết định số 2387/QĐ-BYT ngày 05 tháng 5 năm 2010 về việc thành lập Ban biên soạn Hướng dẫn điều trị.

Trong đó, Tiểu ban biên soạn hướng dẫn chẩn đoán và điều trị các bệnh thận - tiết niệu được thành lập theo Quyết định số 2777/QĐ-BYT ngày 01 tháng 8 năm 2013 gồm các chuyên gia y học đầu ngành trong lĩnh vực thận - tiết niệu của cả 3 miền Bắc, Trung, Nam.

Tài liệu “Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị một số bệnh về thận - tiết niệu” được xây dựng với sự nỗ lực cao của các nhà khoa học đầu ngành về thận - tiết niệu của Việt Nam. Tài liệu bao gồm 30 bài hướng dẫn một số bệnh về thận - tiết niệu. Trong đó, tập trung vào hướng dẫn thực hành chẩn đoán và điều trị, vì vậy sẽ rất hữu ích cho các thầy thuốc đa khoa, chuyên khoa trong thực hành lâm sàng hàng ngày.

Chúng tôi trân trọng cảm ơn sự chỉ đạo sát sao của PGS.TS. Nguyễn Thị Kim Tiến, Bộ trưởng Bộ Y tế và các thành viên ban biên soạn đã rất cố gắng, dành nhiều thời gian quý báu để biên soạn cuốn sách này. Đây là lần ấn bản đầu tiên của cuốn sách, chắc chắn còn nhiều thiếu sót, chúng tôi rất mong nhận được sự đóng góp từ Quý độc giả và đồng nghiệp để cuốn sách ngày một hoàn thiện.

Thay mặt ban biên soạn

PGS.TS. Đinh Thị Kim Dung

Chủ biên:

PGS.TS. Nguyễn Thị Xuyên

Đồng chủ biên:

PGS.TS. Nguyễn Quốc Anh

PGS.TS. Đinh Thị Kim Dung

PGS.TS. Lương Ngọc Khuê

Ban biên soạn:

PGS.TS. Đinh Thị Kim Dung

PGS.TS. Đỗ Thị Liệu

PGS.TS. Đỗ Gia Tuyền

PGS.TS. Trần Thị Bích Hương

PGS.TS. Võ Tam

TS.BS. Đặng Thị Việt Hà

PGS.TS. Vương Tuyết Mai

TS.BS. Trần Quý Tường

TS.BS. Nguyễn Vĩnh Hưng

BSCCKII. Châu Thị Kim Liên

BSCCKII. Tạ Phương Dung

ThS.BS. Lê Danh Vinh

ThS.BS. Nguyễn Thị Hương

ThS.BS. Nguyễn Văn Thanh

Thư ký:

PGS.TS. Vương Tuyết Mai

ThS.BS. Lê Danh Vinh

ThS. Ngô Thị Bích Hà

ThS. Trương Lê Vân Ngọc

MỤC LỤC

Lời giới thiệu	5
Ban biên soạn	7
Chữ viết tắt	11
1. Protein niệu	13
2. Protein niệu thai kỳ	19
3. Đái máu	22
4. Hội chứng thận hư nguyên phát ở người trưởng thành	25
5. Bệnh thận IgA	29
6. Viêm thận Lupus	32
7. Bệnh thận do đái tháo đường	36
8. Viêm thận bể thận cấp	46
9. Chẩn đoán và điều trị nội khoa sỏi thận tiết niệu	51
10. Ứ nước, ứ mủ bể thận	58
11. Viêm bàng quang cấp	63
12. Viêm niệu đạo cấp không do lậu	69
13. Viêm ống kẽ thận cấp	72
14. Viêm tuyến tiền liệt cấp	78
15. Nang đơn thận	81
16. Thận đa nang	84
17. Tăng kali máu trong bệnh thận	87
18. Tăng huyết áp trong bệnh thận mạn	91
19. Tổn thương thận cấp	99
20. Suy thận cấp	103
21. Bệnh thận mạn	110
22. Bệnh thận mạn giai đoạn cuối	118
23. Thiếu máu ở bệnh thận mạn	123
24. Điều trị thiếu máu bằng Erythropoietin ở bệnh thận mạn	129
25. Chẩn đoán và điều trị nội khoa cường cận giáp thứ phát ở bệnh nhân bệnh thận mạn tính	134

26. Chẩn đoán nguyên nhân và xử trí một số biến chứng thường gặp trong quá trình lọc máu	142
27. Chẩn đoán nguyên nhân và xử trí hạ huyết áp trong thận nhân tạo	149
28. Biến chứng thường gặp ở người bệnh lọc màng bụng liên tục ngoại trú	153
29. Chẩn đoán và xử trí ban đầu viêm phúc mạc ở người bệnh lọc màng bụng liên tục ngoại trú	158
30. Thái ghép cấp trong ghép thận	161

CHỮ VIẾT TẮT

ACE:	Angiotensin Converting Enzyme
ARB:	Angiotensin Receptor Blockers
BMI:	Body Mass Index (Chỉ số khối cơ thể)
BTM:	Bệnh thận mạn
CCGTP:	Cường cận giáp thứ phát
CTNT:	Chạy thận nhân tạo
ĐTĐ:	Đái tháo đường
ESRD:	End-Stage-Renal-Disease
GFR:	Glomerular Filtration Rate
HDL-C:	Cholesterol Liprotein tỷ trọng cao
KDIGO:	Kidney Disease Improving Global Outcomes
KS:	Kháng sinh
LDL-C:	Cholesterol Liprotein tỷ trọng thấp
Min:	Bé nhất
Max:	Lớn nhất
MLCT:	Mức lọc cầu thận
PTH:	Parathoid hormone
STM:	Suy thận mạn
THA:	Tăng huyết áp
TB:	Trung bình
TCG:	Tuyến cận giáp
TNT:	Thận nhân tạo
TPPM:	Thăm phân phúc mạc
ƯCMC:	Ưc chế men chuyển
UCTT:	Ưc chế thụ thể
ƯCCC:	Ưc chế calci
VTBT:	Viêm thận bể thận
VCT:	Viêm cầu thận
VCTM:	Viêm cầu thận mạn
VK:	Vi khuẩn